

20 / 2022

RAPPORT

Statistikkrapport – lovregulerte yrker omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektiv (2005/36/EF)

2015–2020

2022

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Statistikkrapport – lovregulerte yrker omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektiv (2005/36/EF)
Forfatter(e)	Elma Turkovic
Dato	13.12.2022
Rapportnummer	20-2022
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Oppgi NOKUT som opphav ved bruk av materiale.

Forord

Det er vedtatt i EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv 2005/36/EF at ansvarlige myndigheter som behandler søknader om godkjenning av lovregulerte yrker, skal årlig rapportere inn statistikk. Det skal blant annet rapporteres på antall godkjente søknader og avslag per land, utligningstiltak og klager. NOKUT er ansvarlig for å innhente statistikken for alle lovregulerte yrker i Norge. Europakommisjonen bruker denne statistikken til å holde oversikt over mobiliteten for yrker og yrkesutøvere i EU/EØS-land, og den brukes aktivt i europeisk regelverksutforming. Statistikken blir også brukt i andre sammenhenger der det er behov for statistikkoversikt over lovregulerte yrker i Norge.

Kunnskapsdepartementet delegerte denne oppgaven til NOKUT i 2016, og NOKUT har hittil innhentet statistikk for årene 2015-2021. Dette gir et godt sammenligningsgrunnlag og mulighet til å vurdere utviklingen av tallene over tid.

Denne rapporten er en oppsummering av utviklingen i antall søknader og vedtak, utligningstiltak og andre relevante momenter i årene 2015-2021. Kapittel 1 inneholder et sammendrag og hovedfunn. Kapittel 2 er en kort innføring i yrkeskvalifikasjonsdirektivet og det regulerte godkjenningsfeltet i Norge, der vi også informerer om endringer i antall lovregulerte yrker og godkjenningsmyndigheter. Kapittel 3 viser utviklingen i antall søknader, og kapittel 4, 5 og 6 viser en oversikt over antall godkjenninger, utligningstiltak og avslag i løpet av fem år. Kapittel 7 viser utviklingen av klager på vedtak og kapittel 8 forklarer utviklingen i antall mottatte søknader som ikke er ferdigbehandlet. Kapittel 9 inneholder en kort oppsummering.

Innhold

1 Sammendrag / Hovedfunn.....	5
Bakgrunn.....	6
1.1 Antall yrker og godkjenningsmyndigheter	7
2 Statistikk	9
2.1 Antall søknader	9
2.2 Yrker med flest søknader	12
2.3 Topp 10 - land 2015-2020	13
3 Totalt antall vedtak	13
4 Godkjenning	14
5 Utligningstiltak	15
5.1 Antall godkjente søknader og avslag etter gjennomført utligningstiltak	15
5.2 Søkere som holder på med prøveperiode	16
5.3 Utfordringer	16
6 Avslag.....	16
7 Klager	17
8 Mottatte søknader som ikke er ferdigbehandlet.....	18
9 Oppsummering.....	19
10 Vedlegg	20
10.1 Detaljert oversikt over EØS-land med flest søkere i årene 2015-2020.....	20
10.2 Detaljert oversikt over yrker med flest søknader 2015-2020.....	20
10.3 Kvalifikasjonsnivåer i yrkeskvalifikasjonsdirektivet	21

1 Sammendrag / Hovedfunn

Når et yrke er regulert, kreves det godkjenning fra ansvarlig myndighet i Norge for å kunne utøve yrket i Norge. EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv gir rettigheter til å kunne utøve det samme yrket som man kan utøve i hjemlandet, og er en viktig forutsetning for fri flyt av tjenester og arbeidskraft i EU/EØS-området. For at en yrkesutøver skal omfattes av yrkeskvalifikasjonsdirektivet, må søker være fullt ut kvalifisert til å utøve yrket i hjemlandet og det må dreie seg om det samme yrket. Myndigheten som behandler søknaden, skal foreta en helhetsvurdering av søkerens samlede yrkeskvalifikasjoner, dvs. formell utdanning, yrkeserfaring og realkompetanse. Dersom det er vesentlige forskjeller i søkerens kvalifikasjoner sammenlignet med de nasjonale kravene i Norge, tilbys søker utligningstiltak, enten i form av en prøveperiode eller en egnethetstest. Avslag kan gis i tilfeller der nivået på kvalifikasjonen til søker er betraktelig lavere enn det som kreves i Norge.

I årene 2015-2021 har godkjenningmyndighetene i Norge rapportert at det har blitt behandlet i underkant av 58 000 søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra EØS-land. Antall søknader har variert noe i disse årene, med en klar nedgang i 2020. I 2020 ble det rapportert inn lavest antall behandlede søknader i perioden 2015-2021, mens antall søknader økte noe i 2021.

Det er et klart flertall som har fått vedtak om godkjenning på sine søknader i denne perioden. Antall godkjente søknader utgjør i overkant av 87% av alle fattede vedtak. Både antall godkjenninger og antall avslag har vært forholdsvis stabilt i perioden 2015-2021. Andel avslag av totalt antall vedtak har variert noe i denne perioden. I 2021 utgjorde andel godkjente søknader 86%, mens antall avslag utgjorde i overkant av 14%. Det har også vært en stabil økning i antall klager frem til 2020, som i en stor grad gjelder helseyrker under Helsedirektoratet. I 2021 var det imidlertid en nedgang i antall klager sammenlignet med tidligere år.

Det er noen godkjenningmyndigheter som ikke har rapportert på alle tallene i løpet av denne perioden, grunnet ulike årsaker. Totalt antall søknader antas derfor å være noe høyere enn det som kommer frem av denne rapporten. Det mangler eksempelvis totalt antall avslag for årene 2015-2016, og det er variasjoner i hvilke myndigheter som rapporterer på vedtak etter utligningstiltak og søkere som holder på med prøveperiode. Det mangler i tillegg statistikkrapportering fra tre myndigheter for 2021. Det kan derfor konkluderes med at deler av statistikken er ufullstendig.

Bakgrunn

I Norge har vi 171 regulerte yrker som er omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektivet (per 31. desember 2021). De fleste yrker som er regulerte har med helse, sikkerhet eller økonomi å gjøre. Søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner blir behandlet av 17 ulike godkjenningsmyndigheter i Norge.

Det er store variasjoner i hvilke yrker andre EU/EØS-land regulerer. Noen land har under 100 regulerte yrker, mens andre har over 400.¹ Det som er felles for alle regulerte yrker uavhengig av land, er at yrkesutøvere som ønsker å etablere seg og utøve yrket sitt i et annet EU/EØS-land der yrket er regulert, må søke om godkjenning hos en ansvarlig godkjenningsmyndighet før de kan begynne å jobbe i yrket sitt.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet legger til rette for at yrkesutøvere fra andre EØS-land eller Sveits kan utøve yrket sitt i Norge på lik linje med yrkesutøvere som har fått sine yrkeskvalifikasjoner i Norge. Det gjelder kun lovregulerte yrker. Yrkeskvalifikasjonsdirektivet påvirker imidlertid ikke selve reguleringen av yrker, det er landene selv som er ansvarlige for å regulere eller deregulere yrker. Formålet med direktivet er å forenkle borgernes mulighet til å få sine yrkeskvalifikasjoner godkjent på en mest mulig effektiv måte i det EØS-landet som yrkesutøveren ønsker å jobbe i. Direktivet stiller også krav til saksbehandlingsregler, frister og statistikkrapportering, der myndighetene hvert år skal rapportere på blant annet søknader de har godkjent, gitt avslag og mottatte klager.

Lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven) regulerer hvordan yrkeskvalifikasjonsdirektivet skal praktiseres i Norge, og gjelder alle regulerte yrker som er omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektivet, utenom yrkene som er omfattet av helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven. Et unntak her er statistikkrapportering, der loven stiller krav om at alle godkjenningsmyndigheter som behandler søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner skal årlig rapportere statistikk over søknader, også for helse- og dyrehelsepersonellyrkene. Statistikken for EØS-land registreres i EUs database for regulerte yrker. Alle EØS-land registrerer statistikk i denne databasen, og EU-kommisjonen bruker denne statistikken aktivt i europeisk regelverksutforming og til å holde oversikt over mobiliteten for yrker og yrkesutøvere i EØS-land. Statistikken brukes også i andre sammenhenger i Norge ved behov.

Det er vedtatt i yrkeskvalifikasjonsloven at det er NOKUT som skal innhente statistikk fra alle ansvarlige godkjenningsmyndigheter som behandler søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i Norge. Godkjenningsmyndighetene skal rapportere på ulike type utfall på søknader (godkjenninger, avslag og utligningstiltak), i tillegg til antall klager og søknader under behandling.

NOKUT har hittil kun innhentet statistikk fra EU/EØS-land og Sveits, og vi har dermed ikke en oversikt over statistikk som gjelder land utenfor EU/EØS.

Når det gjelder søkere fra tredjeland, så har det tidligere ikke vært et felles regelverk for behandling av søknader fra land utenfor EU/EØS. Disse søknadene har ikke vært omfattet av yrkeskvalifikasjonsloven, men blitt behandlet etter regelverk utviklet sektorvis og/eller

¹ EU Regulated Professions Database (<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=homepage>)

forvaltningsloven. Det har derfor heller ikke vært et krav om statistikkrapportering for søknader fra tredjeland i yrkeskvalifikasjonsloven.

Fra 1. januar 2022 trår endringer i yrkeskvalifikasjonsloven i kraft som gjør at visse bestemmelser i loven også gjelder søkere fra tredjeland. Det blir også innført krav om statistikkrapportering for tredjeland fra år 2022, noe som vil føre til en helhetlig oversikt for alle søknader fra alle land.

1.1 Antall yrker og godkjenningsmyndigheter

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet gjelder kun for regulerte yrker som ikke er omfattet av andre særdirrektiv. Som nevnt innledningsvis, har vi i Norge 171 yrker som er regulerte og som omfattes av yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Eksempler på regulerte yrker er sykepleier, lege, elektriker og advokat. Det finnes andre yrker i Norge som er regulerte, men som er omfattet av andre særdirrektiv og annet regelverk, som luftfartsyrker og sjøfartsyrker. Disse yrkene vil ikke bli omtalt i denne rapporten.

Det finnes også yrker som ikke er regulerte, som utgjør flertallet av alle yrker i Norge. Når et yrke ikke er regulert, kan yrkesutøvere utøve yrket sitt uten godkjenning fra myndigheter eller andre instanser. I disse tilfellene er det arbeidsgiveren som bestemmer om en person har de rette kvalifikasjonene som kreves for en stilling. Denne rapporten gjelder kun de yrkene som er regulerte og som omfattes av yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Når et yrke er regulert, må yrkesutøvere ha godkjenning av ansvarlig myndighet før de kan utøve yrket og/eller bruke en yrkestittel.

Kunnskapsdepartementet gjennomførte en kartlegging av regulerte yrker² som er omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektivet i Norge i 2015. Det viste at det var 15 godkjenningsmyndigheter som var ansvarlige for 163 regulerte yrker i Norge, der litt under halvparten var helseyrker, og den andre halvparten var fordelt utover andre sektorer.

Det har vært endringer i yrker og godkjenningsmyndigheter siden 2015 som har medført at nye yrker har blitt regulerte og det har kommet nye godkjenningsmyndigheter, men antallet yrker og myndigheter har vært forholdsvis stabilt. Alle yrker som er regulerte, registreres i EUs database for regulerte yrker. Denne databasen inneholder en oversikt over alle regulerte yrker i EU/EØS-land.

Vi har i oversikten under kun tatt utgangspunkt i de yrkene som har blitt registrert i EUs database og som skal registreres i databasen.

Det er 13 nye yrker som har blitt regulerte siden 2015, i tillegg til et yrke som har blitt etterregistrert i EUs database som allerede var regulert. Eksempel på yrker som har blitt regulerte er dykkeleder (Arbeidstilsynet) og parkeringskontrollør (Statens vegvesen). Fordelingen er fremdeles forholdsvis lik som i 2015, der helseyrkene utgjør nesten halvparten av yrkene, men de andre yrkene fordeler seg utover de andre sektorene. En oversikt over fordelingen finnes under i tabell 1.

Det har kommet fire nye godkjenningsmyndigheter i løpet av de fem siste årene; Norges handelshøyskole, Nasjonalbiblioteket, Kartverket og NOKUT (fikk overført godkjenningsansvaret fra Utdanningsdirektoratet for lærer i grunnsopplæringen og styrer/pedagogisk leder i barnehage 1. januar 2020). Utdanningsdirektoratet og Kirkerådet

² Rapport sendt til Europakommisjonen 27.01.2016, "National Action Plan for regulated professions covered by the Professional Qualifications Directive 2005/36/EC and Directive 2013/55/EU"

regnes ikke lenger som godkjenningmyndigheter med ansvar for yrker omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Godkjenningmyndighet	Antall yrker 2015	Antall yrker 2021	Endring
Arbeidstilsynet	27	28	Nytt yrke: Dykkeleder
Direktoratet for byggkvalitet	1	1	
Direktoratet for mineralforvaltning	1	1	
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)	28	29	Energioperatør ble etterregistrert i EUs database. Dette er ikke et nytt regulert yrke, men ved en inkurie ble yrket utelatt da elektrofagyrkene ble registrert i databasen i første omgang.
Finanstilsynet	5	4	Registrert revisor ikke lenger et regulert yrke
Helsedirektoratet	72	77	Nye yrker: Naprapat, osteopat, paramedisiner, spesialist i allmenmedisin, spesialist i klinisk allmennsykepleie
Kartverket (fra 01.01.2021)	0	1	Nytt yrke: Eiendomslandmåler
Mattilsynet	4	4	
Miljødirektoratet	1	1	
Nasjonalbiblioteket (fra 01.01.2017)	0	2	Nye yrker: Biblioteksjef i kommune, bibliotekfaglig leder i fylkeskommunen
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	1	1	
NOKUT (Udir frem til 01.01.2020)	4	3	Yrkesfaglærer ikke lenger et eget yrke
Norges handelshøyskole (fra 01.01.2017)	0	1	Nytt yrke: Statsautorisert translatør
Norges vassdrags- og energidirektorat	2	2	
Politidirektoratet	1	1	
Tilsynsrådet for advokatvirksomhet	2	2	
Statens vegvesen	10	13	Nye yrker: Parkeringskontrollør, kontrollør ved godkjent

			kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll, drosjesjåfør
<i>Kirkerådet</i>	4	0	<i>Yrkene til Kirkerådet er ikke lenger regulert</i>
Antall godkjenningmyndigheter per 01.06.2022: 18	Antall regulerte yrker i 2015: 163	Antall regulerte yrker i 2021: 171	

Tabell 1. Fordeling av yrker og godkjenningmyndigheter per 31.12.2021

2 Statistikk

NOKUT har innhentet statistikk fra alle godkjenningmyndighetene fra år 2015-2021 for søknader fra EU/EØS-land og Sveits.

Under følger en sammenstilling av ulike data som er rapportert inn i løpet av disse årene.

2.1 Antall søknader

I perioden 2015-2021 har det totalt blitt behandlet i underkant av 58 000 søknader om godkjenning av lovregulerte yrker. Dette tallet er en sammenstilling av antall rapporterte utfall (godkjenninger, avslag, vedtak om utligningstiltak og vedtak etter gjennomført utligningstiltak). Vi har også oversikt over antall søknader under behandling for disse årene, men siden disse søknadene vil inngå i antall vedtak når beslutning har blitt fattet, har vi utelatt disse fra totalt antall søknader. Når det gjelder utligningstiltak, har det blitt innhentet tall over vedtak etter gjennomført utligningstiltak og oversikt over antall søkere som holder på med prøveperiode. Fra 2021 inkluderer statistikken også vedtak om utligningstiltak som inkluderer både prøveperiode og egnethetsprøve.

De ulike rapporteringskravene baserer seg på mulige utfall som bestemt i yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Kommisjonen ber ikke om tall på antall mottatte søknader i løpet av et år, og vi har derfor ikke nøyaktige tall på antall mottatte søknader.

Det er noen godkjenningmyndigheter som ikke har rapportert på alle tallene for alle årene. Tallet over antall avslag er ikke komplett, siden godkjenningmyndigheten med flest søkere, Helsedirektoratet, ikke kunne rapportere på antall avslag i 2015 og 2016. Man kan derfor anta at det reelle tallet for avslag er noe høyere enn det som kommer frem i tabellen under. Det samme gjelder tall for vedtak etter gjennomført utligningstiltak og antall mottatte søknader som ikke er ferdigbehandlet, der det også er flere godkjenningmyndigheter, blant annet Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), har meldt inn at de ikke kan rapportere på disse tallene per yrke og/eller for alle årene. Vi har i tillegg ikke mottatt statistikk fra alle godkjenningmyndighetene for 2021. Sammenstillingen av alle tallene som er rapportert i løpet av disse årene, er derfor ikke fullstendig. Den gir likevel et tilstrekkelig bilde av omfanget.

2015-2021	
Godkjenning	49354
Avslag	6723
Vedtak etter utligningstiltak	310
Mottatte søknader som ikke er ferdigbehandlet	4187
Søkere som holder på med prøveperiode/vedtak om utligningstiltak fra 2021	1107

Tabell 2. Oversikt over antall rapporterte søknader

Det er rapportert inn 49354 godkjenninger og 6723 avslag i denne perioden, i tillegg til 302 godkjente søknader etter gjennomført utligningstiltak og 8 avslag etter ikke-bestått utligningstiltak.

Det var en nedadgående trend i antall behandlede søknader i årene 2019-2020, og i 2020 rapporterte godkjenningsmyndighetene inn færrest søknader i løpet av seks år. I 2015 ble det rapportert inn flest søknader i løpet av denne seks-årsperioden, og i 2020 var nedgangen på 45% fra 2015. I 2021 var det imidlertid en økning fra året før. NOKUT har ikke oversikt over årsaker for variasjoner i antall søknader, men det kan antas at pandemien i 2020 førte til mindre mobilitet på tvers av EU/EØS-land.

Utviklingen i løpet av disse årene fordeler seg som vist i figur 1 under.

Figur 1. Antall rapporterte søknader i perioden 2015-2020

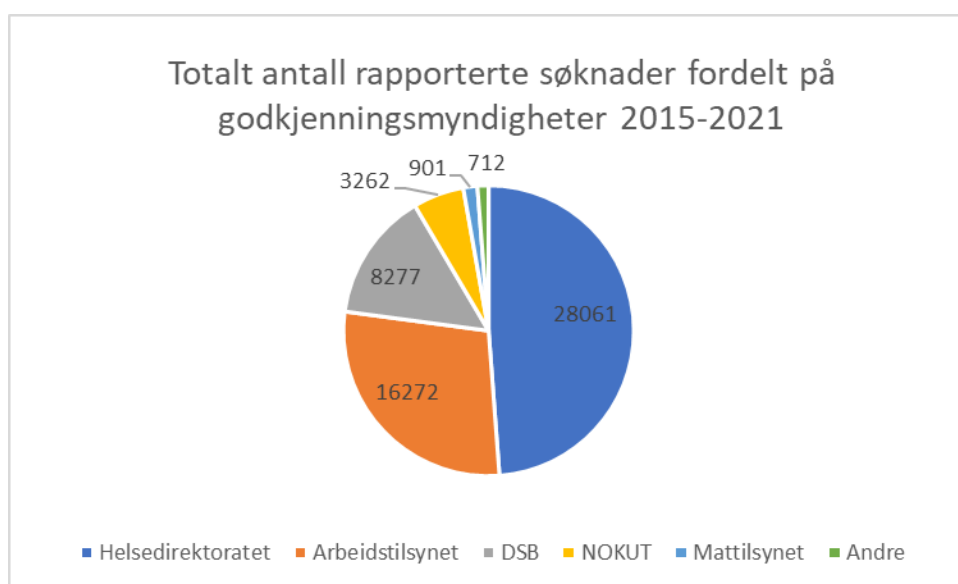
Ved å sammenligne tallene for årene 2015-2021, kan man i tillegg se at det er store variasjoner i antall søknader hos godkjenningsmyndighetene, slik det fremgår av tabell 2 under. Noen myndigheter mottar flere tusen søknader i året, men andre mottar få eller ingen. Dette har ofte sammenheng med antall yrker som en godkjenningsmyndighet har.

Godkjenningmyndighet	Totalt antall søknader
Helsedirektoratet (72 yrker)	28061
Arbeidstilsynet (28 yrker)	16272
DSB (29 yrker)	8277
NOKUT (Udir frem til 31.12.2019, 3 yrker)	3262
Mattilsynet (4 yrker)	901
Statens vegvesen (2017: Vegdirektoratet – 13 yrker)	386
Finanstilsynet (5 yrker)	93
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) - 2 yrker)	82
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (1 yrke)	69
Tilsynsrådet for advokatvirksomhet (2 yrker)	39
Politidirektoratet (1 yrke)	21
Kirkerådet (4 yrker)	20
Miljødirektoratet (1 yrke)	1
Norges handelshøyskole (NHH) - 1 yrke	1
Direktoratet for byggkvalitet (1 yrke)	0
Direktoratet for mineralforvaltning (1 yrke)	0
Nasjonalbiblioteket (2 yrker)	0
Totalt	57485

Tabell 2. Oversikt over antall

søknader fordelt på godkjenningmyndighet 2015-2021

Om lag halvparten av søknadene er behandlet av Helsedirektoratet. Dette samsvarer godt med at helseyrkene utgjør nesten halvparten av de regulerte yrkene i Norge. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (29 yrker), Arbeidstilsynet (28 yrker) og NOKUT (3 yrker) mottar også en betydelig andel søknader i året. Andre godkjenningmyndigheter, som Direktoratet for byggkvalitet (1 yrke) og Direktoratet for mineralforvaltning (2 yrker), har ikke rapportert om noen søknader fra andre EU/EØS-land. De ti godkjenningmyndighetene som mottar få søknader («Andre» i figuren under) utgjør i overkant av 1% av totalt rapporterte søknader.

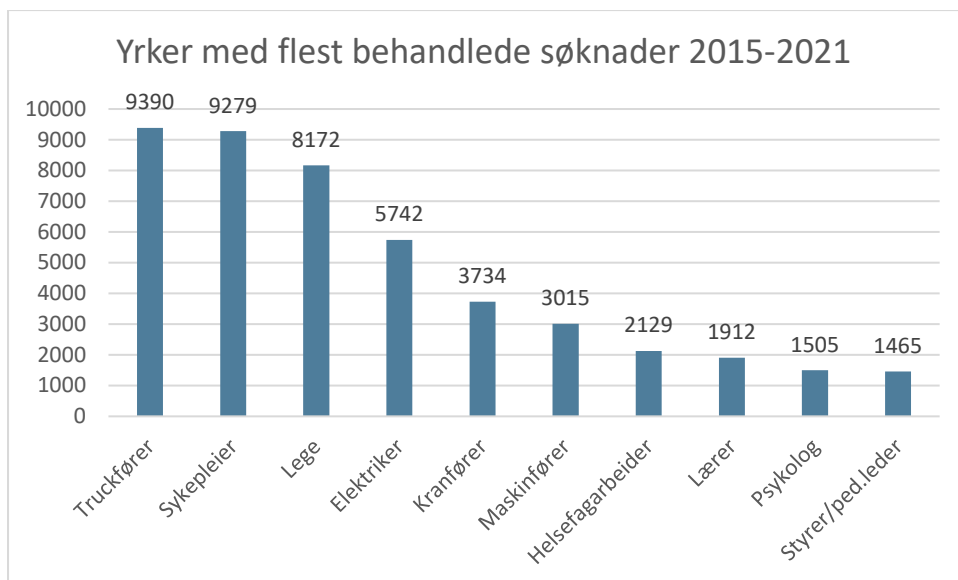

Figur 2. Oversikt over fordelingen av søknader per godkjenningmyndighet. I kategorien «Andre» inngår 10 godkjenningmyndigheter (Statens vegvesen, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Finanstilsynet, NVE, Kirkerådet, Politidirektoratet, Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, Miljødirektoratet, NHH, Direktoratet for byggkvalitet og Direktoratet for

mineralforvaltning) En godkjenningmyndighet, Kartverket er utelatt fra denne oversikten siden vi ikke har mottatt statistikkrapportering fra denne myndigheten enda.

2.2 Yrker med flest søknader

Når man ser på yrker med flest søknader, så ser vi at det er noen yrker som utgjør flertallet av søknadene. De ti yrkene med flest søkere de siste fem årene utgjør i overkant av 80% av den totale andelen av behandlede søknader i tidsrommet 2015-2021. Resterende yrker fordeler seg utover de samme sektorene, som helsesektoren, og andre sektorer som trafikk og finans.

Figur 3: Yrker med flest søknader 2015-2021

Yrke	Antall
Truckfører	9390
Sykepleier	9279
Lege	8172
Elektriker	5742
Kranfører	3732
Maskinfører	3015
Helsefagarbeider	2129
Lærer i grunnsopplæringen	1912
Psykolog	1505
Styrer/pedagogisk leder i barnehage	1465
Totalt	46343

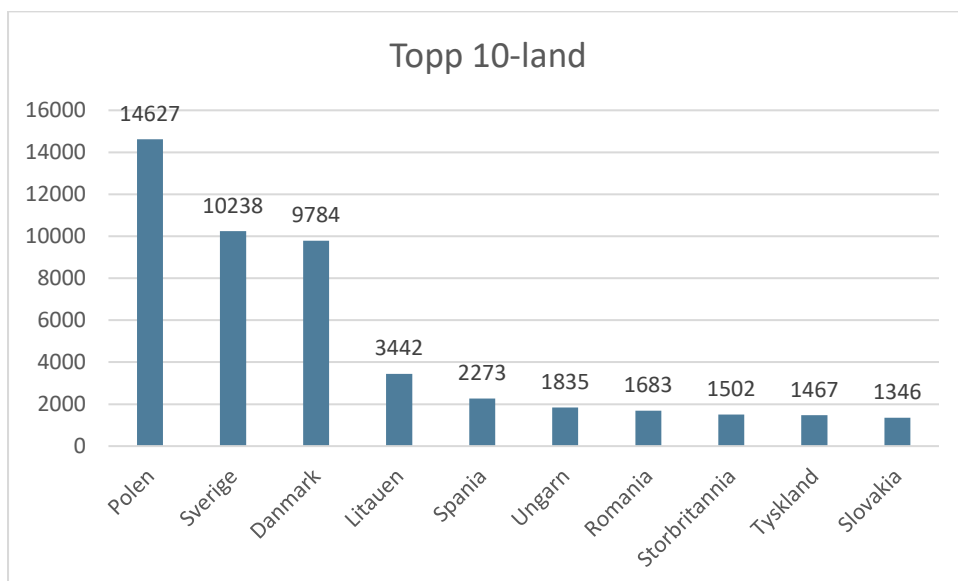
Tabell 3. Yrker med flest søknader 2015-2020

Alle de tre yrkesgruppene under Arbeidstilsynet er inkludert i denne oversikten (truckfører, maskinfører og kranfører) og utgjør i overkant av 27% av det totale antallet søknader, mens helseyrkene sykepleier, lege, helsefagarbeider og psykolog utgjør 37%.

2.3 Topp 10 - land 2015-2021

Den klare trenden er at mer enn halvparten av søkere i perioden 2015-2021 har yrkeskvalifikasjonen sin fra Sverige, Danmark eller Polen, som vist i figur 4 under.

De ti landene med flest søkere utgjør 87% av alle behandlede søknader.

Figur 4. Oversikt over EØS-land med flest behandlede søknader sammenlagt i tidsrommet 2015-2021 ³

Land	Antall
Polen	14627
Sverige	10238
Danmark	9784
Litauen	3442
Spania	2273
Ungarn	1835
Romania	1683
Storbritannia	1502
Tyskland	1467
Slovakia	1346
Totalt	48197

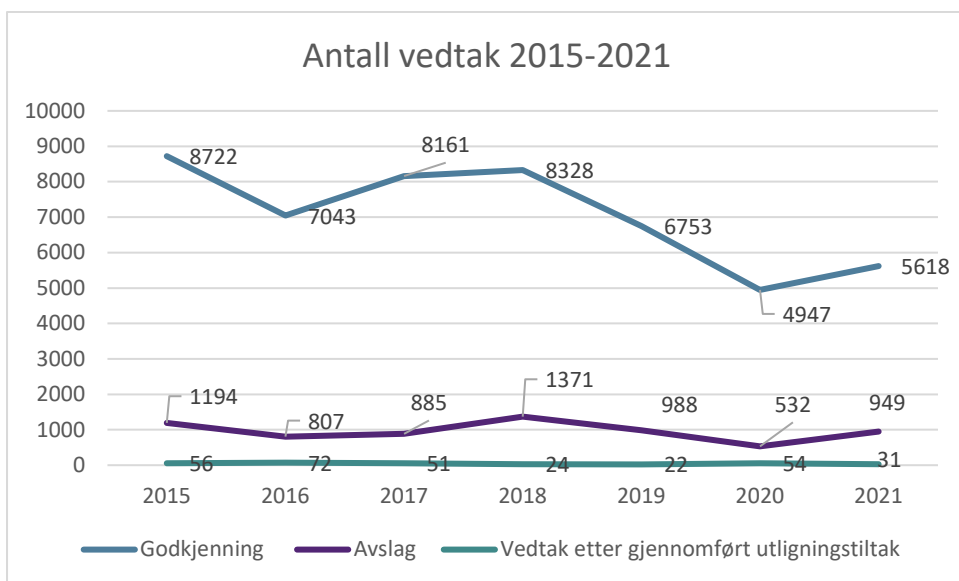
3 Totalt antall vedtak

Statistikken viser at det er et klart flertall som får positivt vedtak om godkjenning eller autorisasjon av sine yrkeskvalifikasjoner. Dette har sannsynligvis sammenheng med at yrkeskvalifikasjonsdirektivet gir føringer om at godkjenning eller utligningstiltak er utgangspunktet. Avslag gis i de tilfellene det er betydelig avvik mellom nivået som kreves i et land (nivå E- høyere utdanning på mer enn 4 år) og nivået på kvalifikasjonen til søker (nivå A – kursbevis e.l.).

Antall godkjente vedtak utgjør 88% av alle fattede vedtak i perioden 2015-2021. Både antall godkjenninger og antall avslag har vært forholdsvis stabilt i perioden 2015-2021 med små svingninger. Den største nedgangen var mellom

³ Detaljert oversikt finnes i Vedlegg I

2019-2020, som vi ser gjenspeiler den totale nedgangen i totalt antall rapporterte søknader. Andel godkjente søknader i 2020 er imidlertid forholdsvis likt som de tidligere årene og utgjør 89% av totalt antall vedtak.

Figur 5. Oversikt over totalt antall vedtak i årene 2015-2021

4 Godkjenning

Kravene til godkjenning for en yrkesutøver med kvalifikasjoner fra et EØS-land, varierer med type yrke. Det er ulike krav til dokumentasjon avhengig av type godkjenning yrket faller under i direktivet.

4.1 Generell ordning

Generell ordning (jf. yrkeskvalifikasjonsloven §8) gjelder for de fleste yrker som omfattes av direktivet. Her kan godkjenningmyndigheten undersøke yrkesstatusen til en yrkesutøver, formell utdanning og yrkeserfaring der dette er nødvendig. Dersom det er vesentlige forskjeller i de nasjonale kvalifikasjonskravene og søkers kvalifikasjoner fra hjemlandet, kan myndighetene kreve at søker gjennomfører en prøveperiode eller en egnethetsprøve, eller begge deler, før vedkommende kan utøve yrket.

4.2 Automatisk godkjenning

Automatisk godkjenning gjelder for yrkene lege, sykepleier, tannlege, jordmor, farmasøyt og veterinær. Disse yrkene er harmoniserte, som betyr at utdanningen og kvalifikasjonen skal være så lik som mulig i de landene som har gjennomført direktivet. For yrkene som er omfattet av automatisk godkjenning kreves det at yrkesutøvere oppfyller minimumskravene som er satt i direktivet. Det settes ikke ytterligere krav til utdanning eller yrkeserfaring.

4.3 Automatisk godkjenning på grunnlag av yrkeserfaring

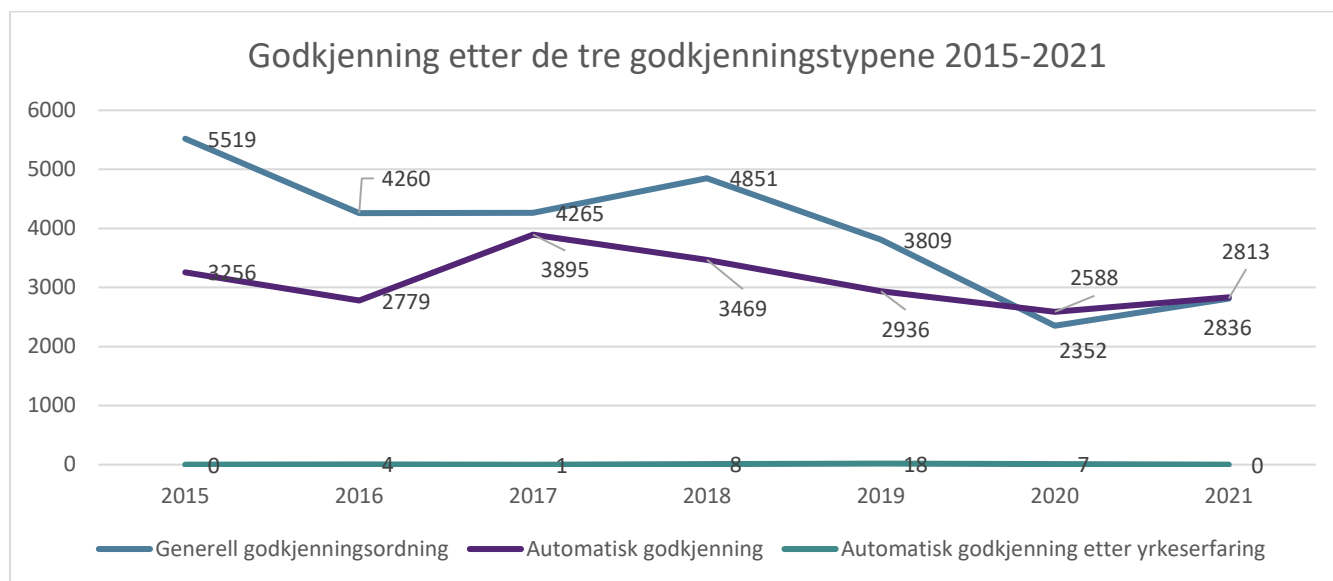
For visse yrker, kan yrkesutøvere bli automatisk godkjent som følge av yrkeserfaring (jf. yrkeskvalifikasjonsloven §9). Det er ikke mange yrker som omfattes av denne ordningen i Norge, og det er vanligvis yrker der det kreves en yrkesfagutdanning enten fra videregående eller fagskole. I Norge er det yrker innenfor elektrosektoren, i tillegg til teknisk leder ved godkjent kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll, som omfattes av dette.

4.4 Statistikkrapportering for de tre godkjenningstypene

Det innhentes årlig statistikk for alle de tre ulike måtene å oppnå godkjenning på (der det er aktuelt), og godkjenningmyndighetene rapporterer på antall godkjenninger per land for det aktuelle året.

Når det gjelder de ulike måtene å oppnå godkjenning på, er det mange som godkjennes etter den generelle ordningen og etter automatisk godkjenning, som det fremgår i figur 6. Flertallet av de regulerte yrkene i Norge faller

inn under den generelle godkjenningsordningen. Det er kun seks regulerte yrker som omfattes av automatisk godkjenning, men noen av disse yrkene mottar imidlertid mange søknader, som nevnt i kap. 2.2. Lege, sykepleier og tannlege er harmoniserte yrker som inngår i automatisk godkjenning. Automatisk godkjenning utgjør i underkant av halvparten av totalt antall godkjenninger (21 759 av totalt 49352 vedtak om godkjenning). Det er få vedtak som får automatisk godkjenning på bakgrunn av yrkeserfaring, totalt 38 i årene 2015-2021. Dette er hovedsakelig yrker innen trafikksktoen, som fører av utrykningskjøretøy.

Figur 6. Godkjenning etter ulike godkjenningsordninger i yrkeskvalifikasjonsdirektivet

5 Utligningstiltak

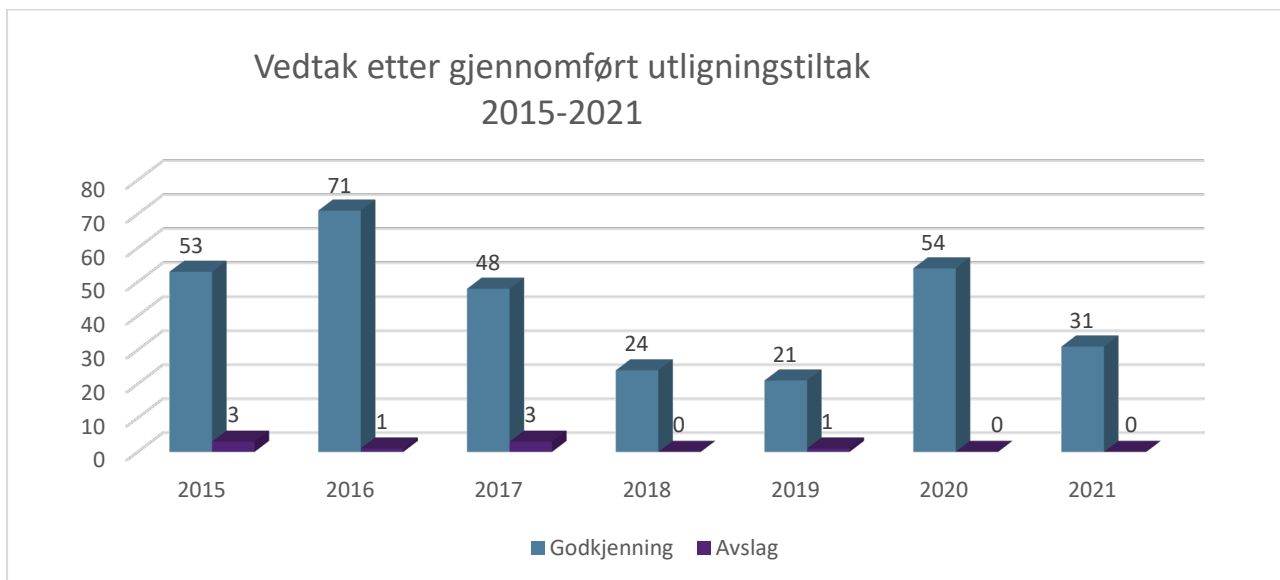
Når innholdet i yrkesutøvers utdanning er vesentlig forskjellig fra innholdet i den norske utdanningen eller yrket i Norge inneholder regulerte yrkesaktiviteter som ikke er sammenlignbare med yrket i hjemlandet til yrkesutøver, kan godkjenningmyndigheten pålegge at det gjennomføres utligningstiltak, jf. forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, §3-4. Yrkesutøver kan i de fleste tilfeller velge mellom en prøveperiode eller en egnethetstest, og vedtak om godkjenning eller avslag etter gjennomført utligningstiltak fattes av godkjenningmyndigheten.

Det er variasjoner i hvilke godkjenningmyndigheter som tilbyr utligningstiltak. Noen myndigheter tilbyr enten egnethetstest eller prøveperiode, noen begge, mens andre ikke har dette tilbudet for sine søkere. Det påvirker også antall myndigheter som kan rapportere på statistikk for utligningstiltak, siden de myndighetene som ikke tilbyr utligningstiltak, ikke rapporterer på denne delen av statistikken.

5.1 Antall godkjente søknader og avslag etter gjennomført utligningstiltak

I statistikken skal det rapporteres på antall godkjente søknader og antall avslag etter gjennomført utligningstiltak. Disse vedtakene utgjør en veldig liten andel av totalt antall vedtak (302 av 56608 vedtak). Det er totalt 7 godkjenningmyndigheter som har rapportert at de har godkjent søknader etter gjennomført prøveperiode eller egnethetstest). Det har blitt godkjent totalt 302 søknader etter gjennomført utligningstiltak, slik det fremgår i figur 5. Yrker under Statens vegvesen utgjør en stor andel av disse vedtakene, totalt 195. Som nevnt tidligere, har vi ikke mottatt statistikk for 2021 fra Statens vegvesen enda, så det er mulig at dette tallet blir noe høyere. DSB, NOKUT (Udir frem til 31.12.2019), Arbeidstilsynet, Tilsynsrådet for advokatvirksomhet og Finanstilsynet er de andre myndighetene som også har rapportert inn at de har godkjent søknader etter gjennomført utligningstiltak.

Det er to godkjenningmyndigheter som har rapportert at de har gitt avslag på søknader etter gjennomført utligningstiltak, Politidirektoratet og Statens vegvesen. Det har blitt gitt totalt 8 avslag i årene 2015-2021.

Figur 5. Vedtak etter gjennomført utligningstiltak (enten egnethetsprøve eller egnethetsprøve)

5.2 Søkere som holder på med prøveperiode og vedtak om utligningstiltak

I tillegg til vedtak etter gjennomført utligningstiltak, skal det også rapporteres på antall søkere som holder på med prøveperiode. Det er fire godkjenningsmyndigheter som har rapportert at de har hatt søkere som holdt på med prøveperiode: DSB, NOKUT, Politidirektoratet og Statens vegvesen. Totalt for disse årene er det 582 søkere som har holdt på med prøveperiode ved utgangen av et år. Her har tallene vært forholdsvis stabile over tid, med unntak av 2020, der vi ser en betraktelig nedgang. DSB står for den største andelen av de rapporterte søkerne, med gjennomsnittlig 80-90 søkere som tar prøveperiode per år i forbindelse med godkjenning av yrkeskvalifikasjonene deres. I 2021 har vi også innhentet tall over vedtak om utligningstiltak, det vil si vedtak der en søker får valget om å gjennomføre en egnethetsprøve eller prøveperiode som et forbehold for å kunne få godkjenning uten at søker nødvendigvis har valgt type utligningstiltak eller har begynt å gjennomføre det. Her ser vi at totalt antall vedtak om utligningstiltak ligger på 514 i 2021.

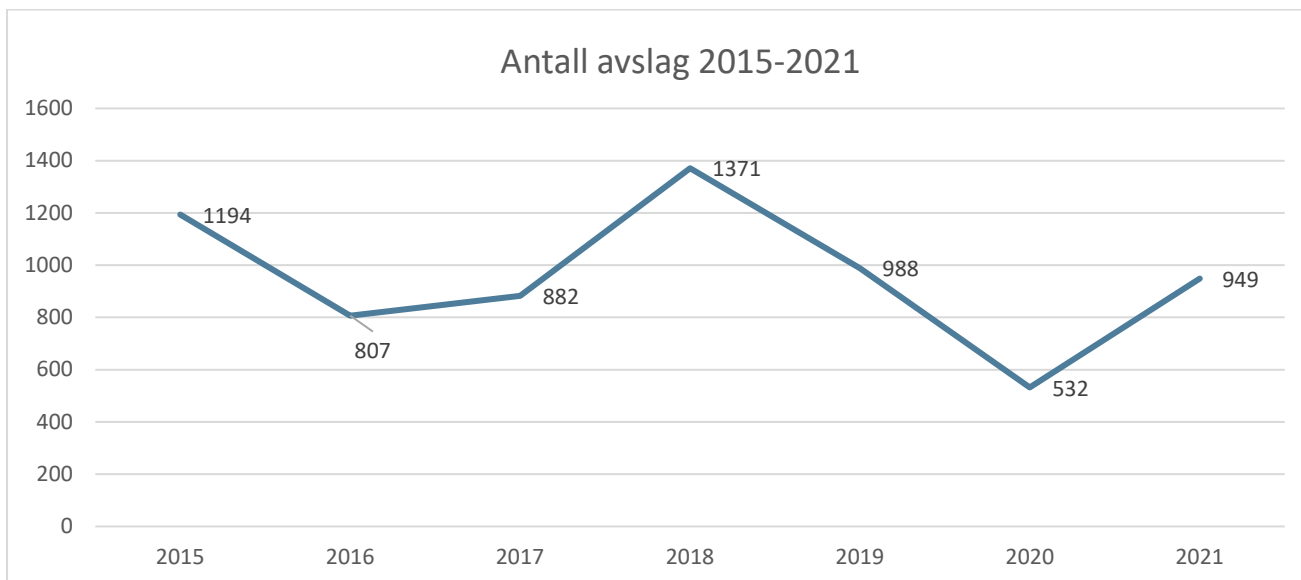
5.3 Utfordringer

Det er variasjoner i hva godkjenningsmyndigheter kan rapportere på når det gjelder utligningstiltak. Det er noen myndigheter som har meldt om at de ikke klarer å skille mellom vedtak der søkere har fått innvilget søknad etter gjennomført utligningstiltak og søkere som søker om godkjenning for første gang, og at de derfor ikke kan rapportere på denne delen av statistikken. Noen har meldt ifra at de ikke kan skille mellom søkere som pålegges utligningstiltak i henhold til bestemmelsene i yrkeskvalifikasjonsdirektivet og etter nasjonal rett. Andre har ikke systemer for å rapportere på utligningstiltak og antall søkere som holder på med prøveperiode. På grunn av disse tilbakemeldingene, så kan vi konkludere med at statistikken som gjelder utligningstiltak er ufullstendig, og det er mulig at tallet over antall godkjenninger og avslag etter gjennomført utligningstiltak, og søkere som holder på med prøveperiode, er høyere enn det som har blitt rapportert.

6 Avslag

Antall avslag har variert noe i tidsrommet 2015-2021. Antallet var stigende i årene 2016-2018, mens det var en betydelig nedgang fra 2019-2020. I 2021 har dette tallet økt igjen, og var i underkant av 1000 avslag, som vist i figur 6 under. Andel avslag av totalt antall vedtak har variert noe i denne perioden, og utgjør mellom 10-14%. I 2021 utgjorde andel avslag 14% av totalt antall fattede vedtak.

De største gruppene som får avslag har vært truckførere (1997) og elektrikere (1586).

Figur 6. Antall vedtak om avslag 2015-2021

6.1.1 Årsaker for avslag

NOKUT har ikke oversikt over årsaker for avslag hos de ulike godkjenningsmyndighetene, men vi har grunn til å anta at grunner til at søkere får avslag, er at de ikke innehar det regulerte yrket, eller at de regulerte yrkene er så forskjellige at det ikke kan regnes som samme yrke. I NOKUT mottar vi for eksempel søknader fra søkere med andre pedagogiske kvalifikasjoner som ikke kan godkjennes, som spesialpedagoger fra land som Polen. Disse søkerne får ofte avslag, siden spesialpedagog ikke er et regulert yrke i Norge, og det finnes ingen godkjenningsordning for spesialpedagoger. Det er nærliggende å tro at en del søkere søker på et regulert yrke i den sektoren de ønsker å arbeide når de ikke finner søknadsskjema til sitt eget yrke fordi det ikke er regulert.

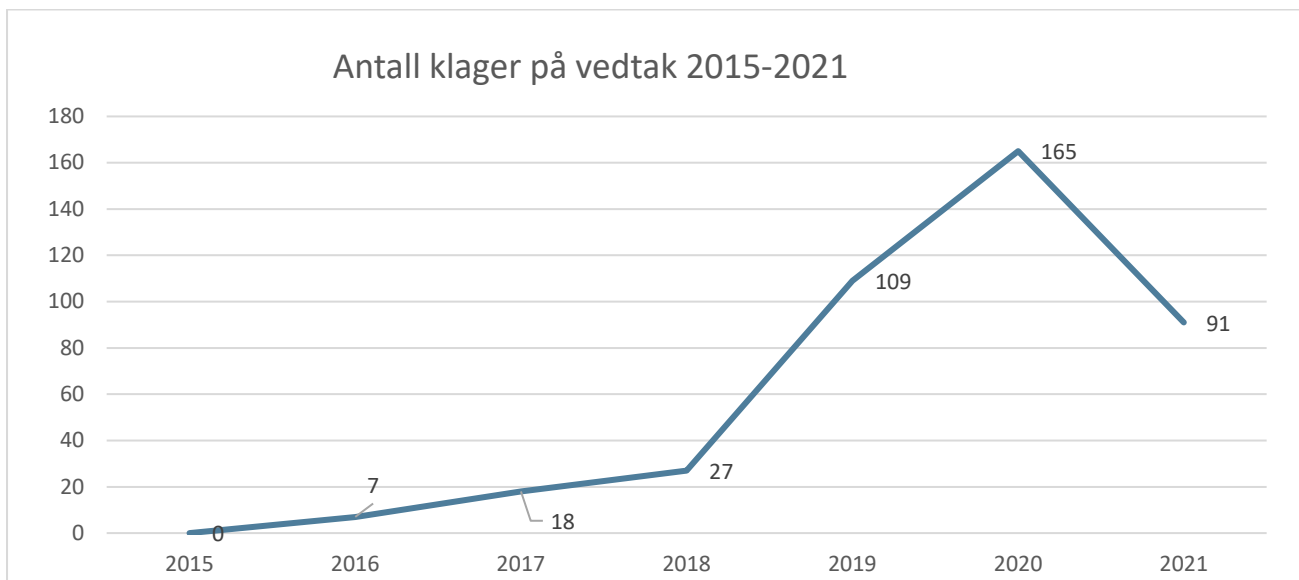
Etter at endringsdirektiv 2013/55/EU som endret EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv 2005/36/EC trådte i kraft 01.01.2019, ble det i tillegg innført endringer som endret vilkårene for når yrkesutøvere kan nektes adgang til yrket. I yrker der det kreves kvalifikasjoner med høyere utdanning med minst fire års utdanning (nivå E – vitnemål på fullført høyere utdanning med en varighet på minst fire år ved et universitet eller annen høyere utdanningsinstitusjon), kan en yrkesutøver med kvalifikasjoner som kursbevis (nivå A - kursbevis⁴), nektes adgang til yrket, jf. forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, §3-3. Tidligere kunne en yrkesutøver med kvalifikasjoner på nivå B (Vitnemål på fullført videregående opplæring) nektes adgang dersom kravet var minst fire år med høyere utdanning.

Det er få som får avslag innen harmoniserte yrker, og vi kan anta at avslagene skyldes at de ikke har rett til yrkesutøvelse i hjemlandet, for eksempel fordi de ikke har fullført utdanningen.

7 Klager

Antallet klager har tradisjonelt vært lavt, men har steget markant mellom 2018-2020. Vi har merket oss at økningen for en stor del skyldes et stigende antall klager rapportert innenfor helseyrkene, spesielt når det gjelder psykologer fra Ungarn.

⁴ Fullstendig oversikt over nivåene, Yrkeskvalifikasjonsloven, §3-3, og vedlegg II, s. NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

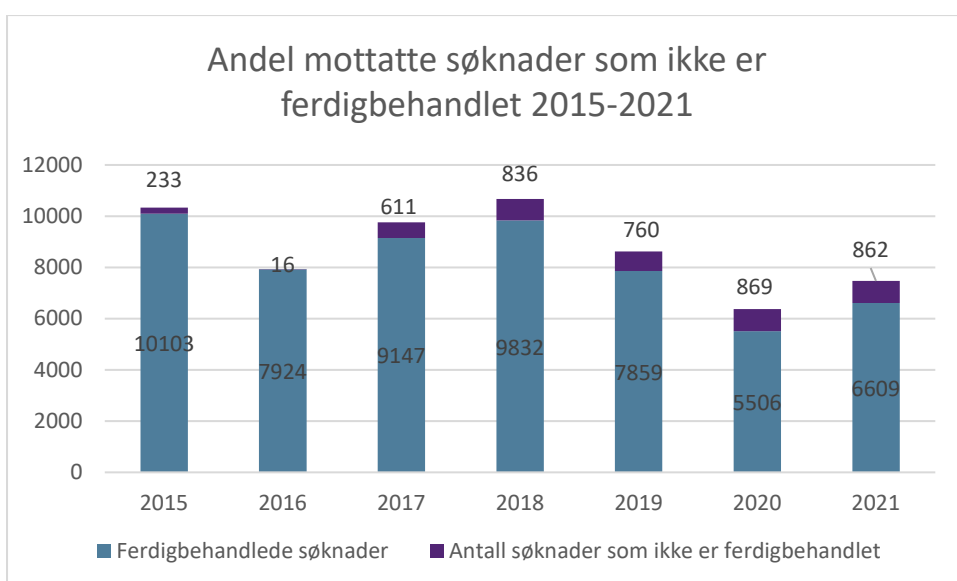

Figur 7. Oversikt over antall klager på vedtak

8 Mottatte søknader som ikke er ferdigbehandlet

I tillegg til antall fattede vedtak og antall klager på vedtak, skal godkjenningmyndigheter rapportere på antall mottatte søknader som ikke er påbegynt eller som er under behandling, altså de søknadene som ikke er ferdigbehandlet innen utgangen av året. Her er det forskjeller i rapporteringen i årene 2015-2016 og årene 2017-2021. Vi ser at i løpet av 2015-2016 var det nesten ingen myndigheter som rapporterte på søknader under behandling, mens rapporteringen på dette har vært stabil mellom 2017-2020. I 2020 var det 6 myndigheter som rapporterte på dette. Noen godkjenningmyndigheter har informert om at de ikke har mulighet til å rapportere på antall mottatte søknader, noe som kan forklare disse svingningene. På grunn av manglende rapportering fra noen godkjenningmyndigheter, er ikke denne oversikten fullstendig.

Dersom vi tar utgangspunkt i perioden 2017-2021, ser vi at det i snitt var i underkant av 800 søknader som ble rapportert inn som under behandling ved utgangen av hvert år. I 2021 utgjorde antall mottatte søknader som ikke er ferdigbehandlet 11% av totalt antall rapporterte søknader, noe som er en betydelig økning fra årene 2017-2019, der antall mottatte søknader som ikke er ferdigbehandlet utgjorde gjennomsnittlig 7,6% av totalt antall rapporterte søknader.

Figur 8. Andel mottatte søknader som ikke var ferdigbehandlet ved utgangen av hvert år

9 Oppsummering

I årene 2015-2021 har det blitt behandlet i underkant av 58 000 søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra EU/EØS-land.

Andel godkjenninger utgjør 88% av totalt antall vedtak, og antall avslag utgjør 12% i løpet av disse årene.

Det var en betydelig nedgang i antall søknader i år 2020 sammenlignet med tidligere år. Antall søknader har hatt en økning i 2021.

Det er noen godkjenningsmyndigheter som ikke har rapportert på alle tall for alle år, grunnet ulike årsaker. Dette resulterer i at statistikkoversikten er noe ufullstendig.

10 Vedlegg

10.1 Detaljert oversikt over EØS-land med flest behandlede søknader i årene 2015-2021

Detaljert oversikt over EØS-land med flest søkere i årene 2015-2021:

Land	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Polen	2230	2057	2830	2728	1921	1179	1682	14627
Sverige	2684	1504	1352	1465	1330	768	1135	10238
Danmark	1638	1368	1590	1689	1343	923	1233	9784
Litauen	608	450	474	604	570	368	368	3442
Spania	237	243	287	312	350	332	512	2273
Ungarn	200	192	343	380	229	229	262	1835
Romania	266	185	211	239	310	193	279	1683
Storbritannia	181	187	194	257	205	246	232	1502
Tyskland	215	234	217	237	235	148	181	1467
Slovakia	207	181	261	227	178	138	154	1346

10.2 Detaljert oversikt over yrker med flest behandlede søknader 2015-2021

Detaljert oversikt over yrker med flest søknader per år 2015-2020

Yrke	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Truckfører	2168	1598	1438	1707	1279	396	804	9390
Sykepleier	1714	1217	1302	1215	1246	1183	1402	9279
Lege	899	958	2147	1031	1165	1033	912	8172
Elektriker	1411	703	397	1049	767	734	681	5742
Kranfører	564	555	685	751	648	159	372	3734
Maskinfører	570	556	561	514	443	93	278	3015
Lærer	275	287	266	247	295	292	250	1912
Helsefagarbeider	503	317	291	370	240	124	284	2129
Styrer/ped.leder i barnehage	208	158	200	338	255	163	143	1465
Psykolog	165	140	189	302	154	149	406	1505

10.3 Kvalifikasjonsnivåer i yrkeskvalifikasjonsdirektivet

Ved vurdering av vilkår for godkjenning når det gjelder søknader, deles yrkeskvalifikasjonene inn i følgende nivåer:

Nivå A	Kursbevis på kvalifikasjon utstedt av ansvarlig myndighet
Nivå B	Vitnemål på fullført videregående opplæring (studieforberedende videregående opplæring og yrkesfaglig videregående opplæring)
Nivå C	Vitnemål på fullført utdanning utover videregående opplæringsnivå, men som ikke er på nivå med høyere utdanning (gjelder utdanning med en varighet på minst ett år og/eller yrkesopplæring med særlig struktur som går utover det som kreves i nivå B)
Nivå D	Vitnemål på fullført høyere utdanning med en varighet på minst tre år og høyst fire år ved et universitet eller annen høyere utdanningsinstitusjon. Utdanningen kan uttrykkes i et tilsvarende antall studiepoeng (ECTS).
Nivå E	Vitnemål på fullført høyere utdanning med en varighet på minst fire år ved et universitet eller annen høyere utdanningsinstitusjon. Utdanningen kan uttrykkes i et tilsvarende antall studiepoeng (ECTS).

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)